
Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2010:3

Kyrkoherdes rösträtt i valärenden inom direktvalt kyrkoråd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2010:11. I motionen föreslås att Kyrkomötet ska uppdra åt Kyrkostyrelsen att utreda och lägga fram förslag som begränsar kyrkoherdens rätt att rösta i valärenden. Detta ska endast gälla i direktvalda kyrkoråd och ska begränsas till valärenden som gäller förtroendevalda. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:11.

Motionens förslag

Motion 2010:11 av Kerstin Björk m.fl., Kyrkoherdes rösträtt i valärenden inom direktvalt kyrkoråd.

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda och lägga fram förslag som begränsar kyrkoherdes rätt att rösta i valärenden gällande förtroendevalda inom direktvalda kyrkoråd.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2010:11 i Ln 2010:15y. Yttrandet bifogas som *bilaga 1*.

Bakgrund

Av 4 kap. 9 § i kyrkoordningen framgår att kyrkoherden är ledamot i kyrkorådet. Motsvarande bestämmelser om kyrkoherdens ledamotskap i kyrkonämnden och pastoratsnämnden finns i 4 kap. 28 § resp. 4 kap. 34 §. Detta självskrivna ledamotskap skiljer sig inte från det som gäller för de valda ledamöterna. Kyrkoherden har därmed både förslagsrätt och rösträtt och även rätt att reservera sig mot besluten. Det bör noteras att rösträtten naturligtvis även inkluderar alla typer av val som sker i dessa organ. Det finns dock på några punkter vissa skillnader mellan kyrkoherdens ledamotskap och det som gäller för de förtroendevalda. Kyrkoherden kan inte väljas till ordförande, se 4 kap. 16 §. Kyrkoherden har inte rätt till sammanträdesarvode i den mån sådant förekommer. Kyrkoherden har rätt att påkalla sammanträde med kyrkorådet, se 4 kap. 18 §. Bestämmelsen om återkallelse av uppdrag gäller endast förtroendevalda, se 33 kap. 11 §.

Av intresse i detta sammanhang kan även vara att peka på bestämmelsen i 4 kap. 26 § enligt vilken kyrkoherden har närvarorätt och rätt att delta i överlägg-

ningarna i ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Det vanligaste är att ett sådant organ betecknas utskott.

Kyrkoherdens självskrivnenhet i kyrkoråd och nämnd är en konsekvens av den i Svenska kyrkan rådande principen som brukar betecknas ”den dubbla ansvarslinjen”. Självskrivnenheten grundar sig på det faktum att kyrkoherden är den främste representanten på den lokala nivån för kyrkans ämbete och vinningstjänst och är därför andlig ledare i församlingen med huvudansvar för församlingens grundläggande uppgift.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:11.

I motion 2010:11 föreslås en begränsning av de befogenheter som kyrkoherden har som ledamot i direktvalt kyrkoråd. Motionärerna anser att kyrkoherden inte ska ha rätt att rösta i valärenden såsom exempelvis val av ordförande och presidium i kyrkorådet. Enligt motionärerna är nuvarande ordning tvivelaktig eftersom valresultatet från de ordinarie direkta kyrkovalen riskerar att inte få genomslag om kyrkoherden utnyttjar sin rösträtt när det direktvalda kyrkorådet ska förrätta val. I församlingar som har kyrkofullmäktige som beslutande organ fattar kyrkofullmäktige sådana beslut, och där har ju kyrkoherden inte rösträtt.

De av motionärerna hävdade olägenheterna gäller dock, som utskottet ser det, inte bara när det handlar om ett direktvalt kyrkoråd utan även när ett indirekt valt organ, kyrkoråd och kyrkonämnd, ska välja exempelvis ett utskott. Den proportionella valmetoden enligt 39 kap. i kyrkoordningen kan med en alltför långtgående polarisering i församlingen eller samfälligheten få motsvarande effekt. Ett tillgodoseende av motionärernas önskemål skulle därför i konsekvensens namn medföra behov av en begränsning av kyrkoherdens rösträtt i alla organ där kyrkoherden ingår som ledamot. Det finns flera skäl till att utskottet inte är berett att tillstyrka en sådan ordning.

Kyrkoherden är församlingens andlige ledare och är den som leder all verksamhet i församlingen. Ett klokt och ansvarsfullt ledarskap är en förutsättning för en väl fungerande församling. Det självskrivna ledamotskapet i kyrkoråd och kyrkonämnd måste därför hanteras på ett sätt som inte splittrar utan tvärtom överbryggar interna motsättningar och meningsskiljaktigheter bland de förtroendevalda. Det kan därför i vissa situationer vara motiverat att som självskrivnen ledamot avstå från att utnyttja sin rösträtt. En sådan situation kan vara den som aktualiserats i motionen. Enligt utskottet är det inte lämpligt och knappast heller möjligt att reglera detta i kyrkoordningen.

Ett annat skäl till att utskottet inte är berett att tillgodose motionärernas önskemål är att en begränsning av kyrkoherdens rösträtt skulle rubba den balans som sedan lång tid tillbaka rått mellan de förtroendevalda och dem som är vigda till uppdragen inom kyrkans vinningstjänst. Ansvar för det demokratiska beslutsfattandet och för besluten har kyrkoherden gemensamt med de förtroendevalda. Att frånta kyrkoherden rösträtten skulle samtidigt innebära en begränsning av dennes ansvar för det demokratiska beslutsfattandet, något som i det längsta bör undvikas. Mot nu angiven bakgrund bör motionen avslås.

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Patrik Tibbling, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Marta Axner, Anton Härder, Anna Brandoné, Aina Andersson, Olle Reichenberg, Maria Abrahamson, Anders Björkman, Conny Tyrberg, Daniel Tisell, Per Lindberg, Sofia Särdaqist, Irene Oskarsson, Christer Kax Sundberg och Carin Åblad Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Micael Åsman, Carola Björkman, Sten-Arne Burman, Lars Johnsson, Eva Li Prades, Ingela Arheden, Sven Rosén, Birgit Kullingsjö, Camilla Widepalm Heurén, Per Ingvarsson, Peder Fohlin, och Celina Falk.

Biskoparna Erik Aurelius och Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Läronämndens yttrande 2010:15y

Valbarhetshinder

Läronämndens yttrande över motionerna 2010:11, 36, 43 och 70

Svenska kyrkan är till sin karaktär både episkopal med en särskild vigningstjänst och synodal med förtroendevalda beslutsorgan. Läronämnden har konsekvent hävdad (jfr Ln 1997:1, 1998:501, 1999:3 och 2001:5y) att det är grundläggande för Svenska kyrkan att den styrs och leds av demokratiskt valda organ och ämbetsbärare i samverkan i församlingar, stift och på nationell nivå.

Motionerna aktualiserar på olika sätt de rollkonflikter och rollbyten som kan uppstå när företrädare för kyrkans vigningstjänst och de förtroendevalda tar gemensamt ansvar på kyrkans alla nivåer. Det är då viktigt att hitta ett regelverk som både säkerställer ansvarsfördelningen inom ramen för det gemensamma uppdraget och befämjar samverkan.

Läronämnden finner det angeläget att kyrkans regelverk är så utformat att företrädare för kyrkans vigningstjänst och andra anställda som arbetar med församlingens grundläggande uppgift inte kan byta roller på ett sätt som undergräver ansvarsfördelningen. Samtidigt konstaterar Läronämnden att inget regelverk som bygger på den grundläggande organisationsprincipen kan utformas så att det helt utesluter oklarheter i rollfördelning, eftersom vigningstjänstens och de förtroendevalda organens ansvarsområden överlappar varandra, dock på skilda sätt på kyrkans olika nivåer.

Uppsala den 25 augusti 2010

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Lind, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Antje Jackelén, biskop Carl Axel Aurelius, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Lennart Koskinen, biskop Eva Brunne, Kajsa Ahlstrand, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.